

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.J.I.Puik	Datum	1 april 2025
E-mail	a.puik@utrecht.nl	Kenmerk	30221675
Type brief	Voortgangsbrief	Onderwerp	Cameratoezicht 2024
Bijlage(n)	1 (onderaan toegevoegd)	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Bij de behandeling van [beleidskader cameratoezicht 2023 – 2026](#) is afgesproken dat we u elk jaar informeren over het gemeentelijk openbare orde cameratoezicht in onze stad. Zoals toegezegd tijdens het vragenuur van donderdag 13 maart gaan we met deze brief in op de analyse van de 91 gemeentelijke openbare orde camera's van 1 januari t/m 31 december '24, de verhuizing van de huidige cameratoezichtruimte en stand van zaken met betrekking tot de verkenning naar de haalbaarheid van een gemeentelijke toezichtruimte in het stadskantoor. Tot slot informeren we u over de resultaten van de campagne '*bevorder privacy bij private camera's*', die we in 2024 zijn gestart op basis van [motie M23/98](#) en die tijdens de loop van dit beleidskader zal worden voortgezet.

Cameratoezicht

Op dit moment zijn we in staat om met 71 vaste gemeentelijke openbare orde camera's toezicht te houden op plekken waar overlastsituaties en ordeverstoringen vanwege de inrichting, de functie en het gebruik van een gebied regelmatig voorkomen en/of terugkerend zijn. Deze 'vaste' camera's hangen in het uitgaansgebied van de binnenstad, het stationsgebied, de Amsterdamsestraatweg, Kanaalstraat, rond stadion Galgenwaard en enkele plekken waar geregeld sprake is van ernstige overlast in combinatie met criminaliteit. Registraties kunnen plaatsvinden door eigen waarnemingen van de operators of door een verzoek aan de operator om mee te kijken. De meeste toegevoegde waarde komt uit de eigen waarnemingen van de operators. Zij kunnen een beginnend incident opmerken en samen met de supervisor beslissen wat er moet gebeuren. Vervolgens wordt in de meldkamer bepaald of er politie naar het incident wordt gestuurd, afhankelijk van de ernst van het incident en de beschikbaarheid van politiemensen.

In 2024 zijn er 4113 observaties geregistreerd op basis van het cameratoezicht. Dat zijn er minder dan in 2023 en 2022, toen er respectievelijk 5860 en 5747 keer een observatie werd geregistreerd. De stevige daling van het aantal geregistreerde observaties trad helaas niet feitelijk op, de registratie van observaties heeft bij de politie namelijk abusievelijk in twee systemen plaatsgevonden. Uit één daarvan zijn de aantallen observaties die met cameratoezicht zijn gedaan niet te extraheren. De registratiewijze is inmiddels hersteld naar één systeem. De registratiewijze had geen invloed op de opvolging van de observaties.

Ongeveer een kwart van de geregistreerde incidenten worden door de operators opgemerkt. De meeste observaties (ruim 80%) worden gedaan naar aanleiding van een melding. Ook wanneer er al politie ter plaatse is, kan meekijken waardevolle extra informatie opleveren voor de inzet op straat. Bij elke registratie wordt aanvullende informatie vastgelegd, waaronder het type incident. De vijf meest voorkomende geobserveerde incidenten in 2024 zijn;

- conflict (18,9%),
- verdachte situatie (11,5%),
- verkeer (8,8%),
- diefstal (7,4%) en overig (7,4%).

Dit beeld is gelijk aan eerdere jaren, waarin dezelfde categorieën het meeste voorkomen. De onderlinge verhouding wisselt soms iets, maar de categorie 'conflict' is ieder jaar de meest voorkomende. Van de observaties in de categorie 'conflict' worden de meeste waarnemingen gedaan in de nachtelijke uren (00 – 05 uur). Gedurende de dag zijn deze beduidend minder. Verdachte situaties worden juist vaker tijdens de avonduren (18 – 23 uur) gesignaleerd. De categorie 'diefstal' wordt het vaakst geobserveerd in de late middaguren (16 – 18 uur). In de binnenstad is het verschil voor de categorie 'conflict' tussen de avond- en nachturen groter. Daar wordt in de nachtelijke uren ongeveer twee keer zo vaak een conflict geregistreerd als in de avond. Een verklaring hiervoor kan zijn dat het live uitkijken hier vooral gebeurt tijdens uitgaansnachten.

De politie maakt regelmatig gebruik van camerabeelden als bewijsmateriaal. De recherche vroeg in 2024 317 keer beelden van de gemeentelijke camera's op. Als de beelden bruikbaar zijn, worden ze als bewijs toegevoegd aan een dossier en veiliggesteld voor het onderzoek en anders alsnog vernietigd. Vooral wanneer verdachten onder invloed van bijvoorbeeld drank- en/of drugs zijn helpen camerabeelden bij het reconstrueren van de feiten. Ook leveren beelden regelmatig doorslaggevend bewijs bij zaken zoals zakkenrollen en mishandelingen. In ongeveer 40% van de gevallen gaat het bij verstrekkingen aan de recherche om beelden in de categorieën 'conflict', 'diefstal' en 'geweld'. In 75% van de gevallen zijn dit beelden van camera's in de binnenstad. Ook uit Lombok (7%) en Kanaleneiland (6%) worden regelmatig beelden verstrekt. In ruim 80 procent van de gevallen gaat het om beelden van vaste camera's.

We zien ook dat met enkele camera's nauwelijks incidenten worden geregistreerd. Ter intensivering van de integrale veiligheidsaanpak werden er in 2017 twee extra camera's geplaatst op de Amsterdamsestraatweg. Eén van deze camera's heeft de afgelopen twee jaar nauwelijks openbare orde-incidenten geregistreerd, omdat de situatie hier door verschillende maatregelen is verbeterd. Tijdens de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg zullen we de huidige camera's herpositioneren en deze ene camera verwijderen. Ook op de Bernadottelaan en de Mariaplaats verwijderen we een camera vanwege de verbeterde veiligheidssituatie. Hoewel er op de Bernadottelaan nog steeds overlast is door jeugdgroepen, kunnen we door de camera's anders te positioneren, één camera weghalen. De camera's op de Mariaplaats werden oorspronkelijk geplaatst vanwege uitgaansgeweld, doordat daar veel uitgaansgelegenheden waren. Door de gewijzigde bestemming van meerdere ondernemingen op deze locatie is de veiligheidssituatie verbeterd en kan het cameratoezicht worden aangepast aan de huidige situatie.

Deze camera's krijgen een nieuwe plek op het Domplein. Het Domplein maakt deel uit van het Utrechtse uitgaansgebied en is onder andere vanwege de historie gezichtsbepalend voor Utrecht. Dit maakt het een drukbezocht plein waar, net als op andere plekken in het uitgaans- en winkelgebied, incidenten plaatsvinden. Ook worden er mede vanwege het symbolische karakter van het plein veel activiteiten georganiseerd. Zo worden er jaarlijks verspreid over 60 dagen ruim 20 evenementen georganiseerd en is het ook met regelmaat het toneel voor demonstraties en andere publieke uitingen die veel mensen op de been brengen. Tot nu toe zet de politie geregeld kortstondig camera's in.

Het plaatsen van flexibele camera's op deze locatie is vanwege de inrichting van het plein een technische en kostbare uitdaging. Door het plaatsen van vaste camera's, die tijdens uitgaansnachten en tijdens activiteiten waarbij cameratoezicht noodzakelijk is om grote menigten te monitoren, worden uitgekeken, kan de veiligheid in het gebied worden vergroot en kunnen kosten worden gereduceerd.

Flexibele camera's

Voor situaties waarin sprake is van tijdelijke of zich verplaatsende (ernstige) overlast en criminaliteit heeft de gemeente 20 flexibele camera's beschikbaar, die voor een periode van één dag tot zes maanden kunnen worden ingezet. Zo kunnen we ernstige overlast en criminaliteit aanpakken en de veiligheid verbeteren zonder dat er permanente camera's nodig zijn. Omdat de camera's tijdelijk zijn, blijft de inbreuk op de privacy van buurtbewoners beperkt. Als een situatie langer speelt, kan het flexibel cameratoezicht één keer met maximaal zes maanden worden verlengd.

In 2024 zijn de flexibele camera's ingezet in de wijken:

1. Binnenstad: (Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg): Met de camera's is bijgedragen aan het verminderen van criminaliteit en overlast door o.a. harddruggebruikers.
2. Leidsche Rijn: (Veldhuizen, 't Zand): Vanwege hardnekkige jongerenoverlast en drugshandel werden in Veldhuizen camera's geplaatst. De situatie is hierdoor verbeterd. Wel werd een verschuiving van de problematiek waargenomen naar winkelcentrum Mereveldplein. In 't Zand werden de camera's om dezelfde reden ingezet. Hier verdween de overlast na camera-inzet.
3. West: (Timorkade, Kanaalstraat): In de buurt van de Timorkade, waar zogenoemde 'veilige landers' ernstige overlast veroorzaakten, verminderde de criminaliteit na de inzet van camera's en werd de situatie weer beheersbaar. In de Kanaalstraat werden camera's geplaatst vanwege toenemende overlast van jongeren. Ook hier is de situatie verbeterd.
4. Zuid: (Winkelcentrum Lunetten): In Lunetten zijn camera's ingezet vanwege terugkerende overlast door jeugdgroepen. Hierdoor is het veiligheidsgevoel van bewoners en ondernemers in de buurt toegenomen. De camera's hebben hier vooral een preventief effect.
5. Zuidwest: (Strandpaviljoen Rivierenwijk, Kanaleneiland): Ook in Zuidwest zijn flexibele camera's geplaatst vanwege terugkerende overlast die wordt veroorzaakt door jongeren. Dit resulteerde in een afname van verstoringen en een verbeterd gebruik van openbare ruimtes.
6. Overvecht: Vanaf maart 2024 veroorzaakten jeugd en jongvolwassenen overlast in en rond winkelcentrum Overvecht, wat leidde tot grootschalige opstanden en vernielingen tijdens de meivakantie. Bestuurlijke maatregelen zoals gebiedsverboden en cameratoezicht werden ingevoerd, wat voor rust zorgde. Echter, tijdens de jaarwisseling speelde de overlast weer op.

Na de inzet van flexibele camera's langer dan 3 maanden vindt er een korte evaluatie in de wijk plaats. Hierbij zien we een duidelijke afname van overlast en criminaliteit in de periode dat de camera's actief zijn en melden bewoners en ondernemers dat het cameratoezicht bijdraagt aan het gevoel van veiligheid. Ondanks deze positieve effecten moet cameratoezicht niet los worden gezien van andere maatregelen die gericht zijn op het vergroten van de veiligheid in een gebied. In sommige van bovenstaande gebieden is nog steeds aandacht vereist. In de bijlage gaan we uitgebreider in op de genoemde locaties en de effecten van het flexibel cameratoezicht.

Verhuizing cameratoezichtruimte

Zoals gemeld in eerdere raadsbrieven verhuizen een deel van de regionale politiediensten die momenteel gehuisvest zijn in het pand aan de Briljantlaan in de loop van 2025 naar een nieuw politiepand in Hilversum. Vanwege de functionele relatie met o.a. het operationeel centrum (meldkamer politie) en de (multidisciplinaire) crisisruimte verhuist ook Team Technisch Toezicht van de politie en daarmee de cameratoezichtcentrale voor het gemeentelijk openbare orde cameratoezicht mee naar Hilversum.

We verwachten dat de verhuizing in juni 2025 zal worden afgerond. Voor raadsleden die dat op prijs stellen organiseren we in overleg met de griffie na het zomerreces een bezoek aan het operationeel centrum en de nieuwe cameratoezichtruimte in Hilversum.

Verkenning haalbaarheid cameratoezichtruimte in het stadskantoor

De politie en de gemeente hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Uit evaluaties blijkt dat de nadruk bij cameratoezicht voornamelijk ligt op de taken van de politie. De camerabeelden kunnen (en mogen) echter ook voor een bredere focus worden benut. Het verbreden van die focus naar gemeentelijke prioriteiten is - zo bleek uit de laatste evaluatie van het cameratoezicht - nog niet gelukt. De onderzoekers adviseerden een integrale gemeentelijke toezichtcentrale in te richten in het stadskantoor. De verkenning naar de haalbaarheid van die toezichtcentrale, met plek voor de politie én de gemeente voor de lokale inzet, plus een koppeling naar de regionale meldkamer voor toezicht tijdens grootschalige incidenten, verkeert momenteel in een afrondende fase. We verwachten u in de raadsbrief over flexibel cameratoezicht 1 januari 2025 – 30 juni 2025, die we u na het zomerreces zullen sturen nader te kunnen informeren over de onderzoeksresultaten en de wijze waarop we de gemeentelijke prioriteiten kunnen gaan integreren bij cameratoezicht.

Campagne bevorderen privacy bij private camera's

In de [raadsbrief van september 2024](#) hebben we gemeld dat we zijn gestart met voorlichting over rechten en plichten bij privaat cameratoezicht. Hierbij concentreren we ons op inwoners en ondernemers die zelf een camera plaatsen (communicatie gaat over de voorwaarden waaraan moet worden voldaan) en inwoners die zich aangetast voelen in hun privacy door een particuliere camera (communicatie gaat dan over de stappen die kunnen worden ondernomen om dit aan te kaarten en op te lossen). In de wijken bespreken de gebiedsmanagers het onderwerp met bewoners en ondernemers en ook op www.utrecht.nl/camerasenprivacy worden bewoners en ondernemers geïnformeerd. In oktober en november is geadverteerd en zijn de voorlichtingsfilmpjes ook via de wijkkanalen onder de aandacht gebracht. In die periode werd de site door 6775 mensen bezocht. Dat is iets vaker dan bij andere gemeentelijke campagnes. De social media advertising heeft de meeste 'kliks' opgeleverd. Daarom zetten we in 2025 ons budget voornamelijk in op deze kanalen. We zien dat de kosten voor het uitkijken en verplaatsen van camera's de laatste jaren zijn gestegen, waardoor we vanaf 2025 keuzes zullen moeten maken om binnen het beschikbare budget uit te komen. Deze keuzes werken we momenteel uit. In de raadsbrief 'flexibel cameratoezicht eerste helft 2025' komen we hierop terug.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Bijlage: Inzet flexibel cameratoezicht 2024

Binnenstad

Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg

In de [raadsbrief van 12 november '24](#) bent u voor het laatst geïnformeerd over het harddrugsverbod en de aanpak van harddrugsgebruikers en verslaafde alcoholisten die overlast veroorzaken rond het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg. Om de veiligheid op deze locaties te verbeteren zijn er verschillende maatregelen getroffen. Het gaat om een breed pakket aan maatregelen vanuit zowel zorg (door mensen richting zorg te leiden), bestuurs- en strafrecht en inzet op (potentiële) hotspotlocaties. Om de aanpak in deze gebieden te ondersteunen zijn er in oktober '23 en in februari '24 flexibele camera's geplaatst bij Park Lepelenburg en aan het Hieronymusplantsoen. Het cameratoezicht bij Park Lepelenburg is in april '24 met 6 maanden verlengd en liep tot oktober '24. Het cameratoezicht aan het Hieronymusplantsoen is in augustus '24 met 6 maanden verlengd, tot februari '25. De camera's hebben bijgedragen aan het terugdringen van ernstige overlast en incidenten op deze locaties. Met behulp van de camera's waren politie en Toezicht & Handhaving beter in staat om op te treden tegen overtredingen en strafbare feiten zoals het dealen van drugs. In de evaluatie van het APV harddrugsverbod is door onderzoekers niet alleen gekeken naar de APV-bepaling, maar ook naar de andere maatregelen zoals de inzet van cameratoezicht. Daaruit blijkt dat de respondenten de inzet van cameratoezicht positief beoordelen. Ondanks dat het pakket aan maatregelen ervoor zorgt dat de overlast rond het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg beter beheersbaar is, blijven we de integrale aanpak continueren om te voorkomen dat het aantal gebruikers weer toeneemt en daarmee ook het aantal criminaliteits- en overlastincidenten. Dit kan betekenen dat we op enig moment opnieuw camera's moeten inzetten om de situatie op deze locaties beheersbaar te houden.

Leidsche Rijn

Veldhuizen en 't Zand

Naar aanleiding van aanhoudende klachten over ernstige overlast veroorzaakt door jeugd en jongvolwassenen in het winkelcentrum De Veldhof in Veldhuizen, is hier een integrale aanpak gestart. De overlast bestond uit rondhangen in auto's, ongewenst en intimiderend gedrag tegen bezoekers en ondernemers en signalen van drugshandel. Om de aanpak te ondersteunen zijn begin 2024 camera's geplaatst waardoor de overlast snel verdween. Wel werd een verschuiving van de problematiek waargenomen naar winkelcentrum Mereveldplein. Mede door de nauwe samenwerking tussen de politie, toezicht en handhaving en JoU is de situatie hier momenteel onder controle. Ter hoogte van hostel Leidsche maan in 't Zand werd een camera geplaatst vanwege dezelfde problematiek. Ook hier verdween de overlast met het plaatsen van de camera. Omwonenden zijn positief en zouden graag zien dat de camera blijft. De verwachting is echter dat verlenging niet haalbaar is omdat er geen grond (meer) voor is.

West

Omgeving Timorkade

Van juni 2023 tot oktober 2024 veroorzaakte een groep vluchtelingen overlast en criminaliteit in de omgeving van de Timorkade. De overlast omvatte onder andere drugshandel, middelengebruik, intimidatie en vermoedelijke heling van gestolen goederen. Daarnaast werden er berovingen, winkeldiefstallen en babbeltreks gepleegd, waarbij werd vermoed dat deze groep hierbij betrokken was. Ondernemers en omwonenden voelden zich geïntimideerd door de groep, die de Timorkade als uitvalsbasis had. Ondanks de extra inzet van toezicht en handhaving door de politie, bleven de problemen aanhouden. In april 2024 werd de aanpak uitgebreid met flexibel cameratoezicht, met als doel het toezicht te intensiveren, de pakkans te verhogen en bij te dragen aan het veiligheidsgevoel van bewoners, bezoekers en ondernemers die zich onveilig voelden in het gebied. Deze maatregel resulteerde in een aanzienlijke afname van de problematiek, waarna besloten werd het flexibel cameratoezicht per 1 oktober 2024 te beëindigen. Sindsdien is de overlast niet meer teruggekeerd.

Kanaalstraat

Ook ter hoogte van de J.P. Coenstraat en de Damstraat zijn in april 2024 flexibele camera's geplaatst. De Kop van Lombok wordt beschouwd als een kwetsbaar gebied, vanwege het hoge aantal incidenten dat daar plaatsvindt. Er wordt overlast veroorzaakt door zowel groepen jongeren als oudere personen, die zich 's avonds en 's nachts in wisselende samenstellingen in het gebied

ophouden. De aanwezigheid van diverse eetgelegenheden in de omgeving hebben een aanzuigende werking, daarom staan hier vaste camera's. Omdat de overlast zich uitbreidde naar het plein van het Stadsklooster, gelegen tussen de J.P. Coenstraat en de Kanaalstraat is hier flexibel cameratoezicht ingesteld.

De lopende integrale aanpak in het gebied (programma Kanaalstraat/Damstraat) heeft niet enkel een repressief karakter, maar richt zich ook op het bieden van hulp en zorg aan betrokkenen. Door de uitbreiding van het 'vaste' cameratoezicht met flexibele camera's is er een beter overzicht ontstaan van het volledige probleemgebied en de verschillende groepen die verantwoordelijk zijn voor de overlast. Hierdoor zijn interventies beter op de verschillende groepen afgestemd. Bovendien heeft het cameratoezicht bijgedragen aan een verhoogd veiligheidsgevoel bij zowel ondernemers als buurtbewoners. Gezien de aanzienlijke verbetering van de situatie is besloten de flexibele camera's per 1 oktober 2024 te verwijderen.

Zuid

Winkelcentrum Lunetten

Winkelcentrum Lunetten is een ontmoetingsplek voor zowel jong als oud. Helaas trekt de locatie ook personen die (ernstige) overlast veroorzaken gerelateerd aan drugs- en drankgebruik, en worden er soms misdrijven gepleegd die een aanzienlijke impact hebben op ondernemers, bezoekers en omwonenden. De situatie was een tijdlang onder controle, maar vertoonde een toename in het najaar van 2024. In samenwerking met ondernemers, zorgpartners en de politie wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de veiligheid in het gebied. Ondanks deze inspanningen zien we, bij de seizoenswisselingen een stijging van de overlastcijfers. Het tijdelijke cameratoezicht bij winkelcentrum Lunetten was bedoeld ter ondersteuning van de aanpak van deze overlast en heeft bovendien bijgedragen aan het veiligheidsgevoel van omwonenden en ondernemers, die in gesprekken expliciet om cameratoezicht hebben verzocht.

Zuidwest

Strandpaviljoen Rivierenwijk, Kanaleneiland

Het 'Drakenplein' in de Rivierenwijk is een speelplek voor kinderen, gelegen tussen de Grevelingenstraat, de Grebbestraat en de Noordzeestraat. Het plein is ook de locatie van het buurtcentrum 't Strandpaviljoen. Geregeld kampt het gebied met ernstige jeugdoverlast, maar er zijn ook periodes waarin de situatie geruime tijd beheersbaar is. Door zichtbaar aanwezig te zijn in de buurt en in gesprek te blijven met zowel bewoners als jongeren over wat nodig is en daar op in te zetten, wordt gewerkt aan structurele verbetering. Omdat extra toezicht door middel van camera's zichtbaar effect heeft op de mate van overlast die wordt ervaren, vooral tijdens de donkere maanden waarin verstoringen van de openbare orde vaak toenemen, werden hier eind 2024 flexibele camera's geplaatst.

Ook in Kanaleneiland is de aanpak van (ernstige) jeugdoverlast de reden voor de inzet van flexibele camera's. Het gedrag van jeugd(groepen) rond sport- en speelvelden in dit gebied maakt dat de kinderen en jongeren voor wie de plekken zijn bedoeld er geen gebruik meer van durfden te maken. De camera's hebben hier vooral een preventief effect. Momenteel worden de sportvelden op het plantsoen weer gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn. Kinderen spelen, voetballen en skeeleren weer op de plekken, waar eerder vooral werd gecroost met scooters en intimiderend gedrag werd vertoond door hangjeugd. Tegelijkertijd zijn er nu signalen vanuit Kanaleneiland-noord dat veel van de jeugd uit Kanaleneiland-zuid zich nu verzamelt in noord omdat er in zuid meer camera's hangen.

Overvecht

Vanaf maart 2024 is het onrustig in en om het winkelcentrum Overvecht. De onrust wordt veroorzaakt door jeugd en jongvolwassenen die overmatige overlast veroorzaken voor omwonenden, bezoekers en ondernemers in het winkelcentrum en de directe omgeving. In de meivakantie 2024 heeft die spanning geleid tot grootschalige opstanden en vernielingen in en om het winkelcentrum Overvecht. Het gedrag van de jongeren en jongvolwassenen heeft toen geleid tot de inzet van bestuurlijke maatregelen zoals gebiedsverboden en cameratoezicht. Hierna werd het relatief rustig in en om het winkelcentrum, maar tijdens de jaarwisseling namen de overlastproblemen weer toe. Ondanks de extra maatregelen die in het gebied zijn genomen wordt gevreesd voor nieuwe overlast.